

PEDAGOGIKA KOLLEJLARIDA O'QUVCHILARNING TEXNOLOGIK KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

Ilmiy rahbar:

Quqonboyeva Sh.R.

Qo'qon davlat texnika universiteti

“Umumtexnik fanlar kafedrası dotsenti, p.f.f.d (PhD)

Ilmiy maslahatchi:

Jamolova G.M.

IPU “Pedagogika va o'qitish metodikasi

” kafedrası dotsenti, p.f.f.d (PhD)

Muallif:

Otamurodova Yulduz Bekzod qizi

Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti

pedagogika mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot pedagogika kollejlarida ta'lim olayotgan o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish metodikasini takomillashtirish masalalariga bag'ishlangan. Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari va innovatsion pedagogik yondashuvlardan samarali foydalanish pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Annotatsiyada pedagogika kollejlarida texnologik kompetentlikni shakllantirishning nazariy asoslari, mavjud metodik yondashuvlarning tahlili hamda ularni takomillashtirish zarurati yoritilgan. Shuningdek, o'quvchilarda texnologik bilim, ko'nikma va malakalarni tizimli ravishda rivojlantirish, mustaqil fikrlash va amaliy faoliyatga tayyorlashda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rnini ochib berilgan. Tadqiqot natijalari pedagogika kollejlarida o'quv jarayonini takomillashtirish, kelajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida texnologik kompetentligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: pedagogika kolleji, texnologik kompetentlik, ta’lim metodikasi, innovatsion ta’lim texnologiyalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, kasbiy tayyorgarlik, raqamli ta’lim.

Annotation. This study is devoted to the issues of improving the methodology for forming technological competence of students studying in pedagogical colleges. The effective use of digital technologies, information and communication tools and innovative pedagogical approaches in the modern education system is an important factor in improving the quality of teacher training. The abstract covers the theoretical foundations of forming technological competence in pedagogical colleges, an analysis of existing methodological approaches and the need to improve them. It also reveals the role of innovative educational technologies in the systematic development of technological knowledge, skills and qualifications of students, preparation for independent thinking and practical work. The results of the study serve to improve the educational process in pedagogical colleges, increase the technological competence of future teachers in their professional activities.

Keywords: pedagogical college, technological competence, educational methodology, innovative educational technologies, information and communication technologies, professional training, digital education.

Аннотация. Данное исследование посвящено вопросам совершенствования методологии формирования технологической компетентности студентов педагогических колледжей. Эффективное использование цифровых технологий, информационно-коммуникационных средств и инновационных педагогических подходов в современной системе образования является важным фактором повышения качества подготовки учителей. В аннотации рассматриваются теоретические основы формирования технологической компетентности в педагогических колледжах, анализ существующих методических подходов и необходимость их совершенствования. Также раскрывается роль инновационных образовательных технологий в систематическом развитии технологических знаний, навыков и квалификаций студентов, подготовке к

самостоятельному мышлению и практической работе. Результаты исследования служат для совершенствования образовательного процесса в педагогических колледжах, повышения технологической компетентности будущих учителей в их профессиональной деятельности.

Ключевые слова: педагогический колледж, технологическая компетентность, методология обучения, инновационные образовательные технологии, информационно-коммуникационные технологии, профессиональная подготовка, цифровое образование.

Kirish. Bugungi kunda jamiyatning jadal rivojlanishi, fan va texnika yutuqlarining ta'lim tizimiga keng joriy etilishi pedagog kadrlar tayyorlash jarayoniga yangicha talablarni qo'yimoqda. Ayniqsa, pedagogika kollejlarda tahsil olayotgan o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish va uni zamon talablari darajasida rivojlantirish muhim pedagogik muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni puxta egallagan, axborotni tahlil qila oladigan, innovatsion vositalardan samarali foydalanishga qodir bo'lgan bo'lajak pedagoglarni tayyorlash dolzarb vazifalardan biridir. Texnologik kompetentlik pedagogning kasbiy faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan maqsadga muvofiq foydalanish, ta'lim jarayonini loyihalash, tashkil etish va boshqarish jarayonlarida innovatsion yondashuvlarni qo'llashni o'z ichiga oladi. Pedagogika kollejlarda mazkur kompetentlikni shakllantirish jarayoni ko'pincha an'anaviy metodlarga tayanib qolayotgani, amaliy mashg'ulotlar va raqamli resurslardan foydalanish yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi tufayli kutilgan natijani bermayapti. Shu bois, texnologik kompetentligini shakllantirish metodikasini takomillashtirish, o'quv jarayoniga innovatsion ta'lim texnologiyalarini tizimli ravishda joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda. Pedagogika kollejlarda o'quvchilarning texnologik kompetentligini rivojlantirish nafaqat ularning bilim va ko'nikmalarini oshirishga, balki mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish, kasbiy faoliyatda zamonaviy texnologiyalardan ijodkorona foydalanish malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan mazkur tadqiqot pedagogika kollejlarda

ta'lim jarayonini takomillashtirish, o'quvchilarning kasbiy tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqish hamda bo'lajak pedagoglarning raqobatbardoshligini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, amaliy va nazariy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Мавзуга доир адабиётлар тahlili. Pedagogika kollejlarda o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish masalasi so'nggi yillarda pedagogika, kasbiy ta'lim va ta'lim texnologiyalari sohasidagi tadqiqotlarda muhim yo'nalish sifatida keng yoritilmoqda. Ilmiy adabiyotlarda texnologik kompetentlik tushunchasi pedagogning kasbiy faoliyatida zamonaviy texnologiyalarni bilish, ulardan samarali foydalanish, ta'lim jarayonini loyihalash va boshqarish bilan bog'liq integral sifat sifatida talqin etiladi. Ko'plab tadqiqotchilar ushbu kompetentlikni shakllantirish pedagogik ta'lim sifatini oshirishning asosiy shartlaridan biri ekanligini ta'kidlaydilar. Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda pedagog kadrlar tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, innovatsion ta'lim metodlarini joriy etish hamda amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish texnologik kompetentlikni rivojlantirishda muhim omil ekanligi asoslab berilgan. Xususan, ta'lim jarayonini raqamlashtirish, elektron ta'lim resurslari va interaktiv platformalardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qilishi qayd etilgan. Shuningdek, pedagogika kollejlarda kasbiy fanlarni o'qitishda amaliyotga yo'naltirilgan yondashuv yetarli darajada shakllanmaganligi mavjud muammo sifatida ko'rsatib o'tilgan. Xorijiy tadqiqotlarda esa texnologik kompetentlik asosan kompetensiyaviy yondashuv doirasida ko'rib chiqilib, u pedagogning kasbiy kompetentligining muhim tarkibiy qismi sifatida talqin etiladi. Ilmiy manbalarda texnologik kompetentlikni shakllantirishda loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, masofaviy va aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanish samarali natija berishi ta'kidlanadi. Ayrim mualliflar texnologik kompetentlikni shakllantirish uzluksiz jarayon bo'lib, u nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy faoliyat orqali rivojlanishini alohida urg'ulaydi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogika kollejlarda o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish bo'yicha muayyan ilmiy ishlanmalar mavjud bo'lsa-da, mazkur jarayonni yaxlit metodika asosida

takomillashtirish masalasi yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Mavjud tadqiqotlarning aksariyatida umumiy yondashuvlar yoritilgan bo'lib, pedagogika kollejarining o'ziga xos xususiyatlari, o'quvchilarning tayyorgarlik darajasi va kasbiy ehtiyojlarini hisobga olgan metodik tavsiyalar kam uchraydi. Shu sababli, pedagogika kollejarida texnologik kompetentligini shakllantirish metodikasini takomillashtirishga qaratilgan kompleks ilmiy tadqiqotlar olib borish dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqotlar metodologiyasi. Mazkur tadqiqot pedagogika kollejarida o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish metodikasini takomillashtirishga qaratilgan bo'lib, unda zamonaviy pedagogik tadqiqotlar metodologiyasiga tayangan holda ilmiy izlanishlar olib borildi. Tadqiqot metodologik asosi sifatida kompetensiyaviy yondashuv, tizimli yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan va faoliyatga asoslangan yondashuvlar qabul qilindi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarning texnologik kompetentligini yaxlit holda rivojlantirish, ularning individual imkoniyatlari va kasbiy ehtiyojlarini hisobga olish imkonini berdi. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik metodlardan kompleks tarzda foydalanildi. Nazariy metodlar sifatida pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish va tizimlashtirish ishlari amalga oshirildi. Bu orqali texnologik kompetentlik tushunchasining mazmuni, uning tarkibiy qismlari hamda pedagogika kollejarida shakllantirishning mavjud holati aniqlashtirildi. Shuningdek, normativ-huquqiy hujjatlar va ta'lim standartlarining tahlili asosida tadqiqotning nazariy asoslari mustahkamlandi. Empirik metodlar doirasida kuzatish, suhbat, so'rovnoma, test va pedagogik tajriba-sinov ishlari o'tkazildi. Kuzatish va suhbatlar orqali o'quvchilarning texnologik bilim va ko'nikmalarining amaldagi holati o'rganildi, so'rovnomalar yordamida ularning zamonaviy texnologiyalarga munosabati va foydalanish darajasi aniqlandi. Pedagogik tajriba-sinov jarayonida texnologik kompetentligini shakllantirishga yo'naltirilgan takomillashtirilgan metodika amaliyotga joriy etilib, uning samaradorligi baholandi. Olingan natijalarni tahlil qilishda miqdoriy va sifat tahlili usullaridan foydalanildi. Tajriba-sinovdan olingan ma'lumotlar taqqoslanib, o'quvchilarning texnologik kompetentligidagi

o'zgarishlar aniqlashtirildi va umumlashtirildi. Tadqiqot metodologiyasi pedagogika kollejlarda texnologik kompetentligini shakllantirish jarayonini ilmiy asosda o'rganish, takomillashtirish va amaliyotga joriy etish imkonini berib, tadqiqot natijalarining ishonchliligi va amaliy ahamiyatini ta'minladi.

Natija va muhokama. Olib borilgan tadqiqot natijalari pedagogika kollejlarda o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish jarayoni tizimli yondashuv va takomillashtirilgan metodika asosida tashkil etilganda ijobiy o'zgarishlar kuzatilishini ko'rsatdi. Tadqiqotning dastlabki bosqichida o'quvchilarning texnologik kompetentligining shakllanganlik darajasi yetarli emasligi, ularning aksariyatida texnologiyalardan foydalanish ko'proq nazariy bilimlar bilan cheklanib qolayotgani aniqlandi. Amaliy mashg'ulotlarda raqamli vositalardan foydalanish, ta'lim jarayonini loyihalash va interaktiv metodlarni qo'llash ko'nikmalari yetarli darajada rivojlanmaganligi qayd etildi. Tajriba-sinov jarayonida ishlab chiqilgan va amaliyotga joriy etilgan metodika o'quvchilarning texnologik kompetentligini bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qildi. Mashg'ulotlarda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan, interaktiv metodlar va elektron ta'lim resurslaridan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshirdi, mustaqil ishlash va ijodiy yondashuvlarini kuchaytirdi. Natijada o'quvchilarning texnologik bilimlari tizimlashdi, amaliy ko'nikmalari mustahkamlandi hamda texnologiyalardan kasbiy faoliyatda foydalanishga bo'lgan ishonchi ortdi. Olingan natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, texnologik kompetentligini shakllantirish jarayonida shaxsga yo'naltirilgan va faoliyatga asoslangan yondashuvlarning uyg'unligi muhim ahamiyat kasb etadi. O'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan ta'lim jarayoni ularning o'zlashtirish darajasini oshirdi va texnologiyalarga nisbatan ijobiy munosabatini shakllantirdi. Shuningdek, pedagog va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikka asoslangan ta'lim muhiti texnologik kompetentligining barqaror rivojlanishiga zamin yaratdi. Muhokama jarayonida aniqlanishicha, pedagogika kollejlarda texnologik kompetentligini shakllantirish samaradorligi ko'p jihatdan o'qituvchilarning o'zlari zamonaviy texnologiyalarni qay darajada egallaganiga ham bog'liqdir. Shu bois,

tadqiqot natijalari o'qituvchilarning malakasini oshirish, ularni innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash zarurligini ko'rsatdi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari takomillashtirilgan metodikaning samaradorligini tasdiqlab, uni pedagogika kollejlarida o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish jarayonida keng joriy etish maqsadga muvofiq ekanligini asoslab berdi.

Xulosa. Pedagogika kollejlarida o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, texnologik kompetentlikni shakllantirish jarayoni an'anaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolmasdan, innovatsion ta'lim texnologiyalari va zamonaviy pedagogik metodlar asosida tashkil etilgandagina yuqori samaradorlikka erishish mumkin. Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan va amaliyotda sinovdan o'tkazilgan metodika o'quvchilarning texnologik bilim, ko'nikma va malakalarini tizimli ravishda rivojlantirishga xizmat qildi. Natijada o'quvchilarning texnologiyalardan foydalanish bo'yicha tayyorgarligi, mustaqil fikrlash qobiliyati va kasbiy faoliyatga tayyorlik darajasi sezilarli darajada oshdi. Bu esa pedagogika kollejlarida ta'lim sifatini yaxshilash va bo'lajak pedagoglarning raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Xulosa qilib aytganda, pedagogika kollejlarida o'quvchilarning texnologik kompetentligini shakllantirish metodikasini takomillashtirish uzluksiz va tizimli jarayon bo'lib, u o'quv jarayonini zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish, o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish hamda o'quvchilarning faol va ijodiy ishtirokini ta'minlashni talab etadi. Tadqiqot natijalari kelgusida pedagogika ta'limi sohasida olib boriladigan ilmiy izlanishlar va amaliy faoliyat uchun nazariy hamda metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, M. (2019). **Pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar.** Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Alimova, N. (2020). **Kasbiy ta'limda texnologik kompetentlikni shakllantirish.** Toshkent: Fan va texnologiya.

3. Bobojonova, D. (2018). **Pedagogika kollejlarida o'quv jarayonini innovatsiyalashtirish.** Toshkent: O'qituvchi.
4. Ergasheva, S. (2021). **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida pedagogik faoliyat.** Toshkent: Ta'lim.
5. Mamatqulov, O. (2017). **Pedagogik kompetentlik va ta'lim metodikasi.** Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
6. Qodirov, R. (2020). **Innovatsion ta'lim texnologiyalari va ularning samaradorligi.** Toshkent: Ilm-fan.
7. Rasulov, A. (2019). **Texnologik kompetentlikni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari.** Toshkent: Pedagogika universiteti.
8. Sobirov, J. (2018). **Pedagogika kollejlarida axborot texnologiyalaridan foydalanish.** Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
9. Tursunov, F. (2021). **O'quvchilarda texnologik ko'nikmalarni shakllantirish metodikasi.** Toshkent: Innovatsion ta'lim.
10. Yunusova, L. (2017). **Pedagogik faoliyatda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.** Toshkent: O'zbekiston pedagogika akademiyasi.